

 HEDEMORA KOMMUN Skapad av: Biståndshandläggare, Bostadsanpassning	STYRDOKUMENT		Sida 1-9
	Datum 2020-10-26	Diarienummer: ON484-20 730	
	Giltighet fr o m: 2020-12-16	Senast reviderad:	
Godkänt/antaget av: Omsorgsnämnden, 2020-12-16			
Dokumentansvarig: Enhetschef, biståndsenheten			

Riktlinje för bostadsanpassning

Dok. Kategori:	Riktlinje
Stadie:	Godkänd
Gallring:	
Kort beskrivning:	Riktlinje för bostadsanpassningsbidrag Omsorgsnämnden fastställer riktlinjen och överlämnar därmed åt omsorgsförvaltningen att ansvara för skilda verksamhetsområden, uppgifter och arbetsformer.

Innehållsförteckning

Riktlinje för bostadsanpassningsbidrag	2
Vem kan få bidrag?	2
Vad ges bidraget till?	2
Bostaden	3
Byte av bostad	3
Helt nya regler vid byte av bostad	3
Den enskilde individens ansvar	3
Fastighetsägarens ansvar	4
Särskilt boende enligt socialtjänstlagen (SoL) och boenden med särskild service enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)	4
Kommunens praxis vid olika bostadsanpassningar	4
Installation av spisvakt	4
Anpassningar utomhus	5
Elsanering	5
Handläggningsprocess	5
Helhetssyn inom kommunen	5
Handläggarens serviceskyldighet	5
Ansökan	5
Utredning	6
Skälig kostnad	7
Dokumentering	7
Kommunicering	7
Sekretess	7
Vilka beslut kan fattas när ansökan behandlas?	8
Beställning/Besiktning/betalning	8
Gallring	8

Riktlinje för bostadsanpassningsbidrag

Bostadsanpassningsbidrag är ett kommunalt bidrag som riktar sig till personer som har en funktionsnedsättning. Det går inte att få bidrag vid en tillfällig funktionsnedsättning. Med stöd av bostadsanpassningsbidraget kan den enskilde göra de anpassningar i sitt eget boende som är nödvändiga för att kunna fungera i sitt dagliga liv. Det är bostadens funktion som ska åtgärdas med hjälp av bostadsanpassning. Bostadsanpassningsbidrag kan även lämnas för återställning av bostäder.

De rättsregler som reglerar bostadsanpassningsbidraget är Lag (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag m.m., förvaltningslagen (2017:900), Boverkets föreskrifter (BFS 2018:12) och Boverkets handbok för bostadsanpassningsbidraget och 26 kap 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Boverket har tillsyn över kommunernas bidragsverksamhet.

Syftet med bostadsanpassningsbidraget är att genom bidrag till anpassning samt i anslutning till bostaden, underlätta den dagliga livsföringen för personen med funktionsnedsättning och därigenom möjliggöra kvarboende.

Vem kan få bidrag?

Bidrag kan endast ges till enskild person som äger en bostad för permanent bruk, som innehar en bostad med hyresrätt eller bostadsrätt eller hyr bostaden i andra hand för att anpassa bostaden. Vad avser bostad som hyrs i andra hand måste anpassningsåtgärden bedömas vara skälig i förhållande till upplåtelseiden. Bidrag kan också lämnas till den som åtar sig att regelbundet under vissa perioder svara för omvårdnaden av en person med funktionsnedsättning i sin bostad och om åtagandet kan antas avse en längre tid. Bidrag kan inte lämnas till staten, kommuner, företag, föreningar, stiftelser eller andra organisationer. Bidrag kan även sökas för hushållsmedlems/ barn med funktionsnedsättning.

Två nya bidragsformer införs med den nya Lag (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag som komplement till kontantbidrag. Det blir möjligt att få bidraget i form av ett åtagande från kommunens sida eller i form av en begagnad produkt. Men det förutsätter att både sökanden och kommunen vill använda sig av dessa nya bidragsformer. Om bidrag ges i form av ett åtagande från kommunen så innebär det att kommunen ansvarar för att åtgärderna genomförs och att det är kommunen som ingår avtal med entreprenörerna. Det är alltså inte sökanden som blir avtalspart gentemot entreprenörerna.

Vad ges bidraget till?

Anpassningen avser åtgärder i bostadshus inom kommunen, där den sökande är permanentboende. Vistelsekommun har i vissa fall också skyldighet att ge bostadsanpassningsbidrag. Det kan gälla studerande och barn där föräldrarna har delad vårdnad och andra liknande situationer.

Exempel på vad bidrag kan sökas för:

- att förflytta sig i bostaden (ta bort trösklar, bredda dörrar, utjämna nivåskillnader)
- sköta hygien (ta bort badkar, anordna duschplats, anpassa handfat, byta vattenblandare)
- laga mat och äta (anpassa kök, skåphissar, knäfritt under diskbänk, belysning)
- ta sig in och ur bostaden (ramper, hissar, ledstänger, hårdgöring av gångvägar)
- sova och vila.

Bostaden

Bostaden måste från början uppfylla lägsta godtagbara standard och efter gjord bostadsanpassning ska bostadens funktion ha förbättrats så att personen med funktionsnedsättning så självständigt som möjligt klarar sin dagliga livsföring. Åtgärderna får inte vara ett led i en större upprustning av bostadshuset eller utgöra normalt bostadsunderhåll. Normalt underhåll åligger fastighetsägaren. Bidrag lämnas endast för åtgärder som krävs utöver plan- och bygglagen för att åtgärda fasta funktioner.

Bidrag i vissa fall trots att bygglagstiftningens tillgänglighetskrav inte har följts. I och med den nya Lag (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag kan bidrag ges i följande fall: Om behovet av en anpassning beror på att bygglagstiftningens krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga inte har följts när huset uppfördes eller ändrades ska bostadsanpassningsbidrag ändå kunna beviljas om det inte är sökanden som avviker från kraven.

Bidrag lämnas inte för saker som vanligtvis tas med vid flytt (lösa inventarier) eller till åtgärder som behöver vidtas av andra orsaker än funktionsnedsättningen, såsom grundläggande bostadsfunktioner (t ex installation av WC-anläggning eller ventilation) .

Om behovet av en anpassning kan tillgodoses med hjälpmedel från kommunen eller landstinget enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) kan sökanden inte beviljas bostadsanpassningsbidrag.

De åtgärder som bidrag söks för ska vara nödvändiga med hänsyn till funktionsnedsättningen och det skall finnas en klar koppling mellan funktionsnedsättningen och åtgärderna. Om sökanden inte är ensam ägare av bostaden eller inte ensam nyttjanderättshavare så krävs för bidrag att ägaren och nyttjanderättshavare går med på att anpassningen utförs. Det behövs också en utfästelse från den som äger bostaden att inte kräva någon ersättning för att återställa anpassningen.

Byte av bostad

Helt nya regler vid byte av bostad

Om sökanden har flyttat lämnas inte bidrag för att rätta till vissa typer av brister som gör att den nya bostaden är uppenbart olämplig med hänsyn till funktionsnedsättningen. Det handlar om brister i fråga om storlek, planlösning, antal våningsplan eller andra våningskillnader.

Den enskilde individens ansvar

Behovet av anpassningsåtgärder ska vara **långvarigt** eller **bestående** för att bidrag ska erhållas samt kunna styrkas genom intyg från sakkunnig, såsom arbetsterapeut, läkare eller liknande. Bidrag lämnas således inte om behovet är tillfälligt t ex under en konvalescenstid eller i vänta på operation (t ex höftledsoperation). Dessa kan endast i undantagsfall få smärre anpassningar utförda. Tillgänglighetsaspekten bör dock bedömas i varje enskilt fall.

För att få bostadsanpassningsbidrag vid flytt/byte av bostad gäller att sökanden omsorgsfullt letar efter en lämplig bostad för sin funktionsnedsättning samt att goda skäl ligger till grund för flytt/byte av bostad.

I den sökandens ansvar ingår att uppge korrekta uppgifter vid ansökan samt vid behov kunna bifoga intyg om funktionsnedsättningen samt i förekommande fall inkomma med ritningar och offerter med kostnadskalkyl. Den sökande har även ett ansvar för att handläggare och sakkunnig tillåts göra hembesök för att dessa ska kunna utreda, bedöma och styrka behovet av sökt

anpassning. Den sökande ansvarar för att lämna fullmakt till handläggaren om denne ska bistå i kontakten med entreprenörer och sköta utbetalningar. Om fullmakt ej lämnats till handläggaren, ansvarar den sökande själv för att ordna att den anpassning man beviljats bidrag för utförs på det sätt som beslutats. Den sökande ansvarar då för att betala entreprenören, i förekommande fall innan bidraget utbetalats. Den enskilde åläggs även att använda anpassningen på ett ändamålsenligt sätt och sköta normalt underhåll.

Fastighetsägarens ansvar

Fastighetsägaren har ansvar enligt plan- och bygglagen för att bostadshuset är tillgängligt. När det gäller tillgänglighet gäller de regler som gällde när bostadshuset byggdes.

Enligt rättspraxis föreligger ett generellt behov att göra tillgänglighetsåtgärder om flera personer i ett bostadshus eller en trappuppgång kan anses behöva insatser för att öka tillgängligheten i bostaden.

Särskilt boende enligt socialtjänstlagen (SoL) och boenden med särskild service enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Inget bidrag för åtgärder (anpassning, återställning eller reparationer) i särskilt boende och boenden med särskild service enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

I och med den nya lag (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag lämnas inte längre bidrag för åtgärder i sådana bostäder som avses i 5 kapitlet 5 § andra stycket eller 7 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453) eller 9 § punkten 8 eller 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Kommunens praxis vid olika bostadsanpassningar

De produkter som använts i syfte att anpassa bostaden, bör i möjligaste mån, återanvändas. Exempel på produkter som kan återanvändas är trapphiss, ramper och spisvakt.

Anpassning av hygienutrymme

Vid anpassning av hygienutrymme är huvudregeln att duschkabin om möjligt ska inmonteras. Om fastighetsägare vill göra en annan typ av bostadsanpassning med standardhöjning som följd, t ex installera duschplats med kakelbeläggning, kan fastighetsägaren erhålla ersättning motsvarande kommunens kostnad för arbetet att installera duschkabin samt anskaffningskostnaden för duschkabinen inkl. mervärdesskatt.

I bostadshus, där installation av duschkabin ej anses möjlig ska kommunen svara för iordningsställande av duschplats. Om installation av duschkabin är möjlig, men fastighetsägaren ej tillåter installation av duschkabin, ska kommunen svara för högst motsvarande kostnad som vid installation av duschkabin.

Installation av spisvakt

En spisvakt bryter strömmen till spisen vid överhettning. Bidrag lämnas för inköp av spisvakt samt till elinstallation av kontaktdon där s.k. fast anslutning till spisen finns. Spisvakterna lånas ut av kommunen till sökanden och skall återlämnas till kommunen när behovet upphör.

Prövning av behov av installation av spisvakt ska ske enligt motsvarande regler och villkor som för övrig bostadsanpassning.

Installation av spisvakt ska vara avgiftsfri för den enskilde.

Anpassningar utomhus

Det bör rimligen krävas att en generell tillgänglighet enligt plan- och bygglagen som innebär att t ex färdtjänsttaxi och ambulans kan angöra port/huvudentré. Således bör det framförallt avseende flerfamiljshus ankomma på fastighetsägaren att sörja för att bostadshuset i detta avseende är generellt tillgänglig.

I övrigt kan bostadsanpassningsbidrag användas utomhus för att göra bostadens port/huvudentré och portens omedelbara närhet tillgänglig.

Bostadsanpassning ska ej ske som ett led i en renovering av bostad.

Elsanering

Bostadsanpassningsbidrag beviljas ej till elsanering.

Handläggningsprocess

Syftet med riktlinjerna är att tillförsäkra den sökande god rättssäkerhet, att vara ett stöd i handläggningen av det enskilda ärendet och få en enhetlig bedömning vad gäller bostadsanpassning.

Handläggningen av ärendet ska ske enkelt, snabbt och så billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts.

Helhetssyn inom kommunen

Vid hanteringen av bostadsanpassningsbidrag skall gällande lagstiftning och andra rättsregler som berör bostadsanpassningsbidrag följas. Ibland kan andra lösningar än bostadsanpassningsbidrag diskuteras. Den enskildes ålder, funktionsnedsättning och sociala situation kan medföra att andra åtgärder kan vara mer lämpliga. Den enskilde har dock alltid rätt att få sin ansökan om bostadsanpassningsbidrag prövad av kommunen.

Det är viktigt att ha en helhetssyn inom omsorgsförvaltningen i det enskilda ärendet. Om den enskilde så önskar, finns möjlighet till samråd/planering med olika yrkeskategorier inom kommunen för att säkerställa att den bästa lösningen uppnås för den enskilde.

Handläggarens serviceskyldighet

Handläggaren ska lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp i den utsträckning det är lämpligt med hänsyn till frågans art och den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Detta innebär att den som söker bostadsanpassningsbidrag ska kunna få hjälp med förslag på åtgärder, ta in offert (förutsätter fullmakt), söka fastighetsägares medgivande eller något annat som rör ansökan om bostadsanpassningsbidrag.

Kommunens riktlinjer för hantering av synpunkter och klagomål ska följas.

Om det behövs tolk ska detta bekostas av kommunen.

Handläggaren ska ta en första kontakt med sökanden inom 2 veckor, från att handläggaren fått kännedom om behovet.

Ansökan

Ansökan ska ske av den funktionshindrade.

Det är den som behöver en anpassning av bostaden som ska ansöka om bostadsanpassningsbidrag alldeles oavsett vem som äger eller har nyttjanderätten till bostaden.

Handläggaren och arbetsterapeuten kan hjälpa till med råd vid ansökan och om den sökande så önskar, ge förslag på hur man kan tillgodose behovet. Ansökan ska skrivas under av sökanden.

Den sökande ska informeras i enlighet med gällande GDPR på ansökningsblanketten om att personuppgifterna kommer att registreras i ett dataprogram.

Ansökan ska innehålla följande:

1. En ifylld och undertecknad ansökningsblankett om bostadsanpassningsbidrag
2. Intyg av arbetsterapeut, läkare eller annan sakkunnig om att de åtgärder bidrag söks för är nödvändiga med hänsyn till funktionsnedsättningen. Intyget avser endast behovet av anpassning inte rätten till insats. Vid mindre omfattande åtgärder där behovet är uppenbart, kan kommunen dock efterge kravet på intyg. Vid mer omfattande åtgärder bör intyget kompletteras med ett åtgärdsprogram.
3. Kopia av anbud/offert eller kostnadsberäkning
4. Plan- och uppställningsritningar, om det är fråga om omfattande inredningsarbeten
5. Ritningar över bostaden före respektive efter ändringen, om det är fråga om ändrad planlösning

En sökande skall således inkomma med ritningar på befintlig byggnad samt ritningar på sökt om- eller tillbyggnad som klart redovisar vad sökanden söker bidrag för. I ritningarna skall det tydligt framgå för vilka ytor som bidrag söks för. En rumsbeskrivning och teknisk beskrivning som klart redogör vad rummen ska innehålla och vad som bidrag söks för. En vedertagen kostnadsräkning skall redovisas i samband med offerterna vilken ska tydliggöra åtgärderna och kostnaderna för alla specifika sökta delar.

Intyget från arbetsterapeut skall styrka att samtliga åtgärder som bidrag söks för är nödvändiga med hänsyn till funktionsnedsättningen.

Vid mer omfattande åtgärder bör intyget kompletteras med ett åtgärdsprogram från sakkunnig (oftast arbetsterapeut), där t ex en detaljbekrivning rum för rum över lämpliga åtgärder finns med.

Vad gäller anbud, offert eller kostnadsberäkningen som skall bifogas ansökan, kan beloppen som sökanden redovisar naturligtvis skilja sig från vad som blir det slutliga bidragsbeloppet. Kommunen kan göra en annan bedömning av vad som kan anses vara en skälig kostnad eller så anser kommunen att en del av de åtgärder som bidrag söks för inte är bidragsberättigade.

Handläggning ska inte påbörjas utan att ansökan är komplett, om inte särskilda skäl föreligger. Ett sådant skäl kan vara utskrivning från vårdplats.

Om inte alla dokument som ska vara med i ansökan kommit in ska handläggaren:

- Efterlysa kompletteringar
- Eventuellt hjälpa till med att få in kompletteringar
- Ansökan bör avslås om inte alla dokument som skall vara med – efter upprepade och dokumenterade uppmaningar – har lämnats in.

Utredning

Handläggaren ska göra en utredning av inkommen ansökan och intyg. Utredning av ansökan innebär bland annat att handläggaren ska:

- Värdera det medicinska intygets styrka och bedöma om det är tillräckligt medicinskt styrkt att de sökta åtgärderna har en tydlig koppling till funktionsnedsättningen och är nödvändiga med hänsyn till funktionsnedsättningen.

- Undersöka om bostaden uppfyller krav på *ändamålsenlighet* i och med att den sökta åtgärden vidtas.
- Undersöka att åtgärderna inte behöver vidtas av *väsentligen andra orsaker* än funktionsnedsättningen, dvs att åtgärden ej avser:
 - vanligt bostadsunderhåll
 - att rusta upp bostäder som inte motsvarar normal standard eller att installera grundläggande bostadsfunktioner
 - generella åtgärder som krävs enligt bygglagstiftningen
 - åtgärdande av byggnadstekniska fel
 - åtgärdande av trångboddhet.
- Bedöma om de sökta åtgärderna gäller fasta funktioner.
- Eventuellt ta in jämförande offerter för att bedöma vad som är skäliga kostnader.

Skälig kostnad

Bostadsanpassningsbidrag lämnas med belopp som motsvarar skälig kostnad för åtgärderna. Med skälig kostnad menas den kostnad som ger nödvändig funktion för den sökande eller för en person som regelbundet hjälper personen med funktionsnedsättning i bostaden. Ett sådant hänsynstagande innebär ibland att det kan bli fråga om att inte välja den billigaste lösningen.

Vid större åtgärder ska minst två anbud/offerter tas in. Om sökanden så önskar bör kommunen hjälpa sökanden med att ta in anbud. Det förutsätter dock fullmakt från sökanden.

Dokumentering

Alla uppgifter som har betydelse för ärendet ska dokumenteras i aktuellt ärendehanteringssystem, BAB-online.

Kommunicering

Innan beslut tas som innebär att ansökan avslås helt eller delvis ska sökande, eller annan part, underrättas om de uppgifter som har tillförts ärendet genom någon annan än honom/henne själv och få tillfälle att yttra sig över dem. Detta gäller om uppgifterna har betydelse för ärendets utgång (§17 FL).

Sekretess

Huvudregeln är att sekretess gäller i ärenden om bostadsanpassningsbidrag. Uppgifter som skulle medföra betydande men för enskild. Innan handlingar lämnas ut ska man undersöka om ärendet innehåller sådana uppgifter (26 kap 12 § offentlighets- och sekretesslagen).

Bedömning och beslut

Kommunen ska fatta beslut om bostadsanpassningsbidrag innan åtgärderna utförs, om inte särskilt skäl föreligger. Bedömningen görs av handläggaren efter inhämtande av nödvändiga uppgifter samt också med hembesök hos sökanden. Vem som är behörig att fatta beslut framgår av vård- och omsorgsnämndens delegationsordning.

Beslut ska underrättas sökanden. Av beslutet ska framgå:

- Vilka åtgärder som beviljats och med vilket belopp.

- Vilka åtgärder som ej beviljats med motivering (§ 20 FL).
- Hur beslutet kan överklagas. Ett beslut kan alltid överklagas, helt eller delvis. Detta ska ske skriftligen och ha inkommit till kommunen senast tre veckor efter att sökanden fått del av beslutet.

Vilka beslut kan fattas när ansökan behandlas?

Vid beslut kan ansökan:

1. **Beviljas i sin helhet** – Det innebär att alla de ansökta åtgärderna och kostnaderna beviljas.
2. **Delvis avslås** – De åtgärder som antingen ej styrks av sakkunnigs intyg om nödvändigheten av åtgärderna, eller då de sökta åtgärderna utifrån gällande bestämmelser och praxis inte är bidragsberättigade. **Det skall klart framgå av beslutet vad som beviljas och vad som avslås i ansökan.** Åtgärderna kan också beviljas, men med en mindre beslutssumma.
3. **Avslås i sin helhet** – Då samtliga sökta åtgärder ej bedöms vara styrkta av sakkunnigs intyg eller om åtgärderna ej är bidragsberättigade.

Fullmakt

I samband med ansökan kan den sökande önska att handläggaren bistår i kontakten med entreprenörer som kan utföra arbetet, sköta beställning och betalning av beviljade åtgärder. För handläggarens medverkan krävs en fullmakt enligt särskild blankett.

Beställning/Besiktning/betalning

Beställning sker av sökanden, eller via handläggaren om en fullmakt föreligger.

I handläggarens ansvar ingår att vara en länk mellan sökanden och entreprenören så att anpassningen utförs som det var planerat.

När anpassningen är klar ska handläggaren kontrollera att den fungerar på ett tillfredsställande sätt för sökanden.

Utbetalning av bostadsanpassningsbidrag sker efter det att utförd anpassning är kontrollerad/besiktigad av handläggaren.

Gallring

Bidrag till anpassning av bostäder för personer med olika typer av funktionshinder, regleras i flera lagar. Lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag, Socialtjänstlagen (2001:453) och Lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Från 1984 har kommunerna beslutanderätt i bidragsärenden. Sedan 1985 har det även utgått återställningsbidrag till fastighetsägare vars bostäder återställs efter avslutad anpassning. Eftersom bidrag beslutas av en kommunal myndighet, dokumenteras besluten vanligtvis i myndighetens protokoll eller i delegationsbeslut som redovisas i nämnd. Register över åtgärdade lägenheter eller hus bör bevaras. Övriga handlingar förvaras i en akt, där ingår bidragsansökningar, läkarintyg, åtgärdsförslag från terapeuter samt beslut. Inför en

bostadsanpassning genomförs i förekommande fall upphandling, se Bevara eller gallra nr 1 – Gallringsråd för lednings- och stödprocesser i kommuner, landsting och regioner.
Bevarandehandlingar som inte registreras i verksamhetssystem, bör ingå i diarieförda handlingar.

Handlingar som bör bevaras:

- Protokoll över beslut om bostadsanpassningsbidrag och återställningsbidrag.
- Register över åtgärdade lägenheter eller hus
- Statistiska sammanställningar.

Handlingar som kan gallras:

Ansökan och beslut om bostadsanpassningsbidrag och återställningsbidrag gallras 10 år efter beslutets utgång. Under förutsättning att beslutet finns i myndighetens protokoll. Om den sökande bor kvar i lägenheten kan gallringsfristen förlängas.

Dokumentation om material och installationer som behövs för framtida reparationer och underhåll 10 år efter beslutets utgång.

Offerter gallras vid inaktualitet. Övrig information, t ex läkarintyg, åtgärdsförslag från terapeuter.